

pestprotocol

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat ze zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Leerkrachten en ouders uit de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

VOORWAARDEN:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen:
  - leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep);
  - leerkrachten,
  - ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp 'pesten' met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt. Daarna worden er samen met de leerlingen regels vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, beschikt de school over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt, of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Op onze school is een vertrouwenspersoon aangesteld. Dat is leerkracht A.G. Harrijvan - de Lange.

HET PROBLEEM DAT PESTEN HEET:

- De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest.
- Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pest-probleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken. Op onze school werken we daarom met De Vreedzame School.

De Vreedzame School

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de groep, en staan open voor de verschillen tussen mensen.

In blok 1 - We horen bij elkaar - staan de lessen in het teken van groepsvorming en het creëren van een positief klimaat in de klas. Samen met de leerlingen maken we afspraken over hoe we met elkaar omgaan in de klas. Leerlingen bedenken zelf taken en verantwoordelijkheden.

Ze leren over opstokers en afbrekers. Je geeft een opsteker als je een aardige, positieve opmerking over iemand maakt. "Jij kan zo goed iemand helpen". Opstokers doen iets met je; je wordt er bijvoorbeeld blij van. Het tegenovergestelde van een opsteker is een 'afbreker'. Het is een onaardige, negatieve opmerking over iemand. De ander krijgt er bijvoorbeeld een vervelend gevoel van.

De kinderen leren dat iedereen zijn mening moet kunnen uiten en verdedigen en iedereen respect moet hebben voor de mening van anderen.

In blok 2 - We lossen conflicten zelf op - leren de leerlingen het begrip 'conflict', en ze krijgen zicht op hoe je kunt reageren op een conflict. Een conflict is een verschil van mening: je wilt bijvoorbeeld allebei iets anders doen of hebben. Bij een conflict wil je een oplossing bedenken waar je allebei tevreden mee bent. Je zoekt naar win-win oplossingen.

In groep 1 en 2 leren de kinderen zelf hun conflicten op te lossen met behulp van de LOS HET OP-KAART. In groep 3 tot en met 8 leren de kinderen dat met behulp van het stappenplan PRAAT HET UIT.

De kinderen leren ook dat ze bij een conflict eerst rustig moeten worden voordat ze na kunnen denken over een oplossing. We noemen dat 'afkoelen'. Met de kinderen wordt besproken of een vaste plek in de klas een goede manier is om rustig te worden. We noemen dat een 'afkoelplek'.

Na dit blok verwachten we van de leerlingen dat ze zelf, met behulp van een heel eenvoudig stappenplan, hun conflicten zelf oplossen.

In blok 3 - We hebben oor voor elkaar – besteden we aandacht aan communicatie. Goede communicatie is de sleutel tot het oplossen en voorkomen van conflicten. In dit blok besteden we o.a. aandacht aan de rol van misverstanden, het je kunnen verplaatsen en inleven in een ander, actief luisteren en samenvatten.

We bespreken met de kinderen dat mensen op verschillende manieren naar dezelfde dingen kunnen kijken. We spreken dan over het hebben van verschillende 'gezichtspunten'. We kijken soms anders tegen dezelfde dingen aan, omdat we verschillende ervaringen en gevoelens hebben en omdat we uit verschillende gezinnen komen.

Op deze manier leren we de kinderen met meningsverschillen om te gaan.

In de bovenbouw leren de kinderen argumenteren en debatteren. Hierbij gaat het om het verdedigen van een stelling, bijvoorbeeld 'kinderen moeten op tijd naar bed' of 'iemand die pest moet streng gestraft worden'. In groep 8 leren de kinderen over cyberpesten en wat ze kunnen doen. Ze leren ook over verschillen in communiceren via sociale media.

In blok 4 - We hebben hart voor elkaar - staan gevoelens centraal. In dit blok worden onder andere twee belangrijke vaardigheden voor conflictoplossing geleerd: je eigen gevoelens herkennen en erover kunnen vertellen, en het erkennen en accepteren van de gevoelens van een ander.

Verder gaat het in blok 4 over blij zijn, tevreden zijn, vergroten van empathie, leren omgaan met boosheid en over opkomen voor elkaar.

De lessen gaan over dingen die je leuk vindt en waar je blij van wordt.

In blok 5 - We dragen allemaal een steentje bij - gaat het in de eerste invoeringsjaren over mediatie, en de jaren daarna over andere vormen van leerlingparticipatie.

Als de kinderen zich betrokken voelen bij de klas en de school, ontstaat een positieve sfeer. Ze zijn dan gemotiveerd om deel te nemen aan wat in de klas gebeurt.

Een van de verantwoordelijkheden van kinderen op onze school is het werken als leerlingmediator.

Leerlingmediatoren zijn speciaal opgeleide kinderen uit de bovenbouw. Zij helpen kinderen bij het oplossen van conflicten.

In blok 6 - We zijn allemaal anders – staat het open staan voor verschillen centraal. Kinderen onderzoek overeenkomsten en verschillen in hun familie, klas, school, omgeving van de school en de wereld.

Om goed om te kunnen gaan met verschillen moet je er over kunnen praten. Het gaat om luisteren naar de ander, een mening vormen, van mening kunnen veranderen en een eigen mening verdedigen. Op deze manier willen we vooroordelen tegengaan.

Door een positieve aanpak ervaren de kinderen verschillen als vanzelfsprekend in plaats van eng of vreemd.

In dit blok gaat het om accepteren, tolerantie en waarderen. Dat zijn geen dingen die je via een lesje kunt overdragen. We geven de lessen daarom in projectvorm, waarbij de kinderen de eigen families en de eigen klas verkennen, interviews afnemen en werkstukken maken over verschillende levensbeschouwingen. De kinderen werken in tweetallen of groepjes en bespreken hun bevindingen met de hele klas.

Na elk blok van 6 weken krijgen de kinderen een kletskaart mee naar huis. Hierop staat beschreven wat er in de klas behandeld is. Ook staan er vragen op die ouders aan hun kind kunnen stellen. Op die manier horen de ouders wat de kinderen in de klas hebben geleerd.

Het goede voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- *altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen*
- *zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot*
- *een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven*
- *briefjes doorgeven*
- *beledigen*
- *opmerkingen maken over kleding*
- *isoleren*
- *buiten school opwachten, slaan of schoppen*
- *op weg naar huis achterna rijden*
- *naar het huis van het slachtoffer gaan*
- *bezittingen afpakken*
- *schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer*

Deze lijst kan met nog veel meer voorbeelden worden uitgebreid.

Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

REGEL 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:

- Je mag niet klikken, maar.....
als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

REGEL 3:

“Samenwerken zonder bemoeienissen”:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Hieronder staan de schoolafspraken:

- Doe niets bij een ander kind, wat je zelf ook niet prettig zou vinden.
- Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
- Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander). Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
- Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
- Vertel de meester of de juf wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
- Blijft de pester doorgaan dan aan de meester of juf vertellen.
Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten!
- Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
- Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
- Niet aan spullen van een ander zitten.
- Luisteren naar elkaar.
- Iemand niet op het uiterlijk beoordelen.
- Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen.
Zij zijn ook welkom op onze school.
- Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
- Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Deze afspraken gelden op school en ook daarbuiten!

In iedere groep hebben we 'gouden regels' hangen, dit zijn de regels van de klas (oftewel de groepsregels). Aan het begin van het schooljaar worden er met de kinderen en de leerkracht(en) 'gouden regels' bedacht, deze regels worden opgeschreven en alle kinderen en de leerkracht (en) zetten hun handtekening en/ of hun handafdruk erop. Op deze manier kunnen we de kinderen aan de regels herinneren, mochten ze zich ergens niet aan houden. Deze regels worden duidelijk zichtbaar in de klas opgehangen.

AANPAK VAN PESTGEDRAG IN VIER STAPPEN:

Wanneer leerlingen elkaar pesten proberen zij en wij:

Stap 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Stap 2

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen. Ook andere kinderen die het pesten zien moeten dit melden bij de leerkracht, hierbij mag klikken.

Stap 3

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen afspraken te maken.

Bij herhaling van pesterijen/ ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. (zie: consequenties).

Stap 4

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie: consequenties). Als het vaker voorkomt neemt de leerkracht contact op met de ouder(s).

Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt **altijd** hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

CONSEQUENTIES

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten.

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden).

En vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste.

De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoond in zijn/ haar gedrag:

Fase 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt **nadrukkelijk** gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

Fase 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5:

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet 'overbeschermen', bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Het kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?*
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

* Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

ADVIEZEN AAN DE OUDERS:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Dit PESTPROTOCOL heeft als doel:

“ Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Dit protocol is vastgesteld op 30 januari 2014.